

NOVI PERŠT
2.10.2013 921
PRIJEDLOG

Na temelju članka 7., stavka 3. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/13) i članka 31., stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/11), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____, donijela

ODLUKU O DONOŠENJU SMJERNICA POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2014.-2016.

I

Donose se Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2014.-2016. u tekstu koji je sastavni dio ove Odluke.

II

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama.

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIK VLADE

Zoran Milanović

OBRAZLOŽENJE

Ministarstvo financija izrađuje, u skladu s člankom 7., stavkom 4. Zakona o državnim potporama (Narodne novine, broj 72/13) prijedlog smjernica politike državnih potpora te ga, u skladu s člankom 7., stavkom 3. Zakona o državnim potporama, podnosi Vladi Republike Hrvatske radi donošenja. Prilikom izrade prijedloga Smjernica za razdoblje 2014.-2016. Ministarstvo financija surađivalo je s davateljima državnih potpora radi stjecanja boljeg uvida u mjere državnih potpora koje su se provodile u prethodnom razdoblju, ali i ciljeve koje nastoje davatelji državnih potpora ostvariti u budućem razdoblju. Kao što je određeno člankom 7., stavcima 2. i 5. Zakona o državnim potporama, tekst ovih Smjernica temelji se na ciljevima politike državnih potpora Europske unije te Smjernica fiskalne i ekonomske politike Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2016. Ovom Odlukom Vlada Republike Hrvatske donosi Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2014.-2016. koje čine njen sastavni dio.

Ova Odluka objavit će se u Narodnim novinama te stupa na snagu prvog dana od dana objave u Narodnim novinama. Naime, u članku 17., stavku 3. Zakona o državnim potporama određeno je da će Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2014.-2016. Vlada Republike Hrvatske donijeti do kraja rujna 2013. godine. Budući da politika državnih potpora slijedi i smjernice fiskalne i ekonomske politike, ove Smjernice nije bilo moguće pripremiti i podnijeti na usvajanje Vladi Republike Hrvatske prije usvajanje Smjernica ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2014. – 2016. S obzirom da je Vlada Republike Hrvatske usvojila Smjernica ekonomske i fiskalne politike na sjednici 26. rujna 2013. godine, bilo je nemoguće postupiti u skladu s postavljenim rokom, te stoga ove Smjernice Vlada Republike Hrvatske usvaja u listopadu, no stupaju na snagu prvog dana od dana objave u Narodnim novinama.

NOVI PERST
21.10.2013 921

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA

Prijedlog

SMJERNICE POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2014. – 2016.

Zagreb, listopad 2013.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. DRŽAVNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ PRIJE PRISTUPANJA EUROPSKOJ UNIJI	4
3. POLITIKA DRŽAVNIH POTPORA EUROPSKE UNIJE	6
3.1. Modernizacija sustava državnih potpora	6
3.2. Dopuštene državne potpore.....	6
4. CILJEVI I PRIORITETI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJU DRŽAVNIH POTPORA U RAZDOBLJU 2014. – 2016.....	8
4.1. Opće mjere.....	8
4.2. Državne potpore po kategorijama u razdoblju 2014. – 2016.....	8
4.3. Ciljevi dodjele državnih potpora u razdoblju 2014. – 2016.	9
4.4. Postupanje davatelja državnih potpora.....	12
5. ZAKLJUČNO.....	13

1. UVOD

Danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013. godine, na snagu je stupio novi Zakon o državnim potporama (NN 72/13) koji je uveo u sustav državnih potpora u Republici Hrvatskoj politiku državnih potpora kao novi mehanizam kojim će u određenom, trogodišnjem razdoblju, biti postavljeni prioritetni ciljevi pri dodjeli državnih potpora i svrha učinkovitog korištenja sredstava državnog proračuna.

Za provedbu i nadzor provedbe politike državnih potpora u okviru mjera fiskalne politike Republike Hrvatske, u skladu sa Zakonom o državnim potporama, nadležno je Ministarstvo financija

Osnovni instrument tog mehanizma su upravo Smjernice politike državnih potpora, čijim se sadržajem kao uputama, trebaju voditi davatelji državnih potpora pri planiranju i izradi prijedloga za dodjelu novih državnih potpora.

Smjernice politike državnih potpora donosi Vlada Republike Hrvatske, slijedeći politiku državnih potpora Europske unije i smjernice fiskalne i ekonomske politike Republike Hrvatske u kvantitativnim i kvalitativnim mjerilima.

Kao i Zakon o državnim potporama, i ove Smjernice odnose se samo na državne potpore industriji i uslugama, ne na državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu.

Smjernice politike državnih potpora predstavljaju upute davateljima državnih potpora koje oni trebaju slijediti prilikom planiranja mjera i izrade prijedloga državnih potpora iz svoje nadležnosti. Njima se navode opći i posebni ciljevi dodjele državnih potpora čijem ostvarenju davatelji trebaju težiti imajući na umu pored same svrhe državnih potpora i raspoloživost proračunskih sredstava za provedbu mjera državnih potpora.

2. DRŽAVNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ PRIJE PRISTUPANJA EUROPSKOJ UNIJI

U razdoblju do 1. srpnja 2013. godine, državne potpore u Republici Hrvatskoj dodjeljivane su prema planovima i programima svakog davatelja posebno, bez jedinstveno određenog smjera postupanja, bez jasno postavljenih „poželjnih“ ciljeva i mjera, te bez izričito određenih „nepoželjnih“ davanja. Dodjeljivanja državnih potpora kroz takav nekoherentan sustav nije rezultiralo pozitivnim gospodarskim učincima, Upravo suprotno, alokacija sredstava dodijeljenih kroz državne potpore, osobito pojedinačnih državnih potpora poduzetnicima u teškoćama, još je u većoj mjeri dovodila do narušavanja načela tržišnog natjecanja i različitih tržišnih promašaja.

Nekoherentnost sustava državnih potpora bila je vidljiva u udjelu državnih potpora u bruto domaćem proizvodu (BDP). Prema zadnjim službenim podacima Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) iznos ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, mjeren udjelom u BDP-u u Republici Hrvatskoj u 2011. godini bio je 1,46%, dok je udio ukupno dodijeljenih državnih potpora u BDP-u u Europskoj uniji (bez državnih potpora namijenjenih financijskom sektoru radi nošenja sa svjetskom gospodarskom krizom, tzv. „crisis aid“) u istoj godini bio 0,42% (prema jesenskom izvješću Europske komisije iz 2012. godine, doduše bez uključenog iznosa dodijeljenih državnih potpora sektoru željezničkog prometa i državnih potpora u obliku naknade za usluge od općeg gospodarskog interesa).

Druga negativna posljedica nepostojanja koherentnog sustava dodjele državnih potpora u Republici Hrvatskoj vidljiva je u strukturi dodijeljenih državnih tj. omjeru sektorskih i horizontalnih državnih potpora. Dok su u Europskoj uniji u 2011. godini sektorske državne potpore, one koje u većoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje i prema tome su „nepoželjne“, činile tek oko 10,3% ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, u Republici Hrvatskoj one su u istom razdoblju činile 73,9% ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, ostavljajući samo 26,1% državnih potpora „poželjnim“ horizontalnih ciljevima. Takav omjer očit je znak nepostojanja dugoročne i planski postavljene strategije raspolaganja javnim sredstvima u obliku državnih potpora i prevladavanja *ad hoc* mjera ostvarivanih u obliku pojedinačnih državnih potpora dodjeljivanih kao jednokratna pomoć poduzetnicima u određenim sektorima, koji su u velikom broju slučajeva bili poduzetnici teškoćama.

Također, primjetno je kako davatelji državnih potpora nisu u najboljoj mjeri pratili učinkovitost dodijeljenih državnih potpora bilo u programima bilo u pojedinačnim državnim potporama. Isto je imalo nepovoljan utjecaj na gospodarstvo, jer zbog nepostojanja jasne metodologije i redovitog praćenja učinaka državnih potpora izostaje povratna informacija o samoj prikladnosti pojedinog oblika državne potpore u smislu intenziteta, korisnika i ciljeva kojima je određena državna potpora bila namijenjena. Praćenjem učinkovitosti dodjele državnih potpora osiguralo bi se racionalno korištenje sredstava iz državnog proračuna, odnosno proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te bi se omogućilo modificiranje programa i/li pojedinačnih potpora čime bi se postigla veća efikasnost, odnosno bolji učinci na gospodarstvo.

Očekuje se da će slijeđenjem uputa iz ovih Smjernica doći do konvergencije strukture dodijeljenih državnih potpora u Republici Hrvatskoj sa strukturom državnih potpora dodijeljenih u Europskoj uniji. Intenzitet konvergencije i uspješnost provedbe politike

državnih potpora određena je gospodarskom politikom, a trebala bi se postići slijedeći i odrednice Smjernica ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje 2014–2016.

Usmjerenje ispunjenju ovih ciljeva komplementarno je gospodarskoj politici i stvaranju makroekonomske stabilnosti kako bi se u većoj mjeri ostvarila veća konkurentnost hrvatskog gospodarstva i uvjeti održivog gospodarskog rasta.

3. POLITIKA DRŽAVNIH POTPORA EUROPSKE UNIJE

Iako su državne potpore, u načelu, proglašene nespojivima s unutarnjim tržištem Europske unije, i samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (SL C 326, 26.10.2012., pročišćeni tekst) za određene ciljeve njihova dodjela je dopuštena i smatraju se prihvatljivima. Osnovno načelo za dodjelu takvih „dopuštenih“ državnih potpora jest, slobodno prevedeno, „manje, ali pametnije“ („*less but better targeted*“).

3.1. Modernizacija sustava državnih potpora

Godišnje izvješće za tržišno natjecanje Europske komisije iz 2012. godine, u dijelu u kojem se osvrće na postupak modernizacije sustava državnih potpora koji je započeo u svibnju 2012. godine, navodi kao jedan od osnovnih zadataka tog procesa – pronaći način za nositi se s izazovima koje s jedne strane javljaju u obliku gospodarskog rasta, a s druge u obliku proračunskih ograničenja, čuvajući za sve to vrijeme jedinstveno tržište. Proces modernizacije sustava državnih potpora predstavlja reformu cjelokupne politike državnih potpora Europske unije.

Ključni ciljevi procesa modernizacije sustava državnih potpora su:

- davanje prioriteta slučajevima koji imaju znatan učinak na jedinstveno tržište, te
- osiguranje da su deficitarni državni proračuni usmjereni na slučajeve koji predstavljaju stvarne tržišne neuspjehe odnosno izbjegavanje slučajeva u kojima se podržavaju oni projekti koji mogu biti samostalno provedeni bez državnih intervencija.

U skladu s takvim ključnim ciljevima, a na temelju moderniziranog sustava postupanje s državnim potporama trebalo bi biti olakšano, a same mjere državnih potpora bile bi dobro osmišljene i odmjerene te usmjerene na jasno prepoznate slučajeve tržišnog neuspjeha i ciljeve od općeg i zajedničkog interesa, a tržišno natjecanje narušavale bi u najmanjoj mogućoj mjeri.

Državne potpore, u svakom slučaju, moraju biti osmišljene i provedene na način kojim se državi članici pomaže ponovno pokrenuti rast, osiguravajući, istovremeno, fiskalnu održivost. Dodjelu „loših“ državnih potpora treba, u svakom slučaju, izbjegavati. Lošom državnom potporom smatra se svaka ona potpora koja poduzetniku ne daje pravi poticaj, već samo istiskuje privatne investicije i održava na životu neučinkovite i neodržive poduzetnike.

Nadzor državnih potpora jedan je od osnovnih stupova funkcioniranja jedinstvenog tržišta, jer se njime osigurava da su poduzetnici sposobni natjecati se pod jednakim uvjetima; bez obzira gdje djeluju, pruža se zaštita od upuštanja država članica u međusobno natjecanje u subvencioniranju, što je i na njihovu i na štetu općih europskih interesa.

3.2. Dopuštene državne potpore

Osim potpora socijalnog karaktera koje se dodjeljuju pojedinim potrošačima ako se to čini bez diskriminacije u odnosu na podrijetlo predmetnih proizvoda i potpora za otklanjanje štete nastale zbog prirodnih nepogoda ili izvanrednih događaja, koje su samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije proglašene spojivima s unutarnjim tržištem, sljedeće kategorije

državnih potpora se mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem, nakon odgovarajućeg postupka provjere koji se provodi i nakon njihove pozitivne ocjene:

- potpore za promicanje gospodarskog razvoja područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost;
- potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice;
- potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu;
- potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne utječu na trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u Uniji u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu;
- druge vrste potpora koje Vijeće odredi svojom odlukom na prijedlog Komisije.

Vrste državnih potpore, uređene ponajprije aktima Europske komisije, na to ovlaštene samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije i uredbama Vijeća, koje se mogu dodijeliti pod uvjetima i kriterijima u njima propisanim su:

- regionalne potpore
- državne potpore za malo i srednje poduzetništvo,
- državne potpore za zapošljavanje,
- državne potpore za usavršavanje,
- državne potpore za zaštitu okoliša,
- državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije,
- državne potpore u obliku rizičnog kapitala,
- državne potpore za sanaciju i restrukturiranje,
- državne potpore za audiovizualnu proizvodnju,
- državne potpore za radiodifuzijske usluge,
- državne potpore dodijeljene za troškove nastale uslijed liberalizacije tržišta električne energije (samo u određenom razdoblju i u određenim državama članicama),
- državne potpore za poštanske usluge,
- državne potpore za brodogradnju,
- državne potpore za razvoj širokopojasne mreže,
- državne potpore sektoru prometa (poduzetnicima u željezničkom prometu, društvima za upravljanje brodovima, sektoru pomorskog prometa, sektoru zračnog prometa)
- državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa.

Među navedenim kategorijama državnih potpora koje je, poštujući pravila, dopušteno dodjeljivati nalaze se u ovome razdoblju i državne potpore financijskom sektoru, uvedene u sustav ponajprije kao mjera nošenja s posljedicama globalne ekonomske krize.

Prema jesenskom izvješću Europske komisije iz 2012. godine, tri glavna područja u koja su bila usmjeravana sredstva u obliku državnih potpora u državama članicama u 2011. godini su:

- regionalni razvoj,
- zaštita okoliša uključujući uštedu energije i promicanje upotrebe obnovljivih izvora energije te
- istraživanje, razvoj i inovacije.

Države članice u manjoj su mjeri dodjeljivale državne potpore za malo i srednje poduzetništvo kao i državne potpore za zapošljavanje i usavršavanje.

4. CILJEVI I PRIORITETI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJU DRŽAVNIH POTPORA U RAZDOBLJU 2014. – 2016.

4.1. Opće mjere

U skladu s ciljevima Strategije Europa 2020 čijim bi se ostvarenjem u svakoj državi članici Europske unije postigli viši stupnjevi zaposlenosti, proizvodnosti i socijalne kohezije, potrebno je usmjeriti se na uređenje i održanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta kojeg se, prvenstveno, pomoću nadzora nad državnim potporama, može zaštititi od nepoštene tržišne utakmice – temeljne zapreke njegovom nesmetanom funkcioniranju i daljnjem razvoju. Upravo je tržišno natjecanje jedan od osnovnih pokretača razvoja gospodarstva, a nadzor državne potpore kao jedan od njegovih osnovnih elementa ima ključnu ulogu u zaštiti i jačanju tržišta.

Sve kategorije državnih potpora nemaju isti učinak na tržišno natjecanje. One koje predstavljaju mjere horizontalne prirode usmjerene ostvarenju opće željenog cilja mogu predstavljati pozitivan instrument ostvarenja državnih gospodarskih programa, dok one namijenjene jednom određenom sektoru industrije mogu predstavljati, i često jesu, značajno narušavanje tržišne utakmice te bi se, kao takve, trebale izbjegavati. Osnovni cilj politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014. – 2016. je smanjiti udio sektorskih državnih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama, te ih konvergirati razini usporedivoj s onom u Europskoj uniji.

4.2. Državne potpore po kategorijama u razdoblju 2014. – 2016.

Odgovarajućom politikom državnih potpora doprinosi se ostvarenju ciljeva Strategije Europa 2020. Njena karakterizacija kao „odgovarajuće“ ogleda se u njejoj sposobnosti da potiče i podržava inicijative za inovativnim, učinkovitim i ekološki prihvatljivim tehnologijama, olakšavajući pritom pristup javnim sredstvima za investicije, rizični kapital te za financiranje istraživanja i razvoja.

Davatelji državnih potpora u Republici Hrvatskoj moraju osigurati da su državne potpore koje namjeravaju dodijeliti dobro osmišljene, jasno usmjerene upravo na slučajeve tržišnog neuspjeha i ciljeve od općeg interesa te u najmanjoj mogućoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje.

Potiču se davatelji državnih potpora da nastoje da sredstva koja namjeravaju dodijeliti kao državne potpore budu namijenjena:

- inovacijama,
- ekološkim tehnologijama,
- razvoju ljudskog kapitala,
- investicijama,

promičući pritom rast i zapošljavanje, i izbjegavajući bilo kakvu štetu okolišu.

Razvoj ljudskog kapitala te inovacija predstavlja jedan od najznačajnijih pokretača gospodarskog rasta i konkurentnosti nacionalne ekonomije. Nove ideje u obliku inovacija imaju potencijal prerasti u nove proizvode i usluge koje će utjecati na jačanje gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta. Mjere državnih potpora dane poduzetnicima s ciljem

usavršavanja, općeg i posebnog karaktera, njihovih zaposlenika predstavljaju podlogu za daljnji razvoj. Od pomoći će biti i mjere državnih potpora za novoosnovane poduzetnike.

Jedan od poželjnih ciljeva državnih potpora je i **zaštita okoliša**. Davatelji državnih potpora mogli bi putem državnih potpora olakšati poduzetniku – korisniku državne potpore – premašivanje standarda Europske unije za zaštitu okoliša, odnosno u slučaju nepostojanja standarda EU, povećanje razine zaštite okoliša, te time pomoći stvaranju održivog razvoja gospodarstva.

Dodatno, radi ostvarenja kohezije, **regionalne potpore** (posebno s ciljem osnivanja novih poslovnih djelatnosti te proširenjem postojećih) bit će od velikog značaja. Time će se po gospodarskom rastu ujednačiti različiti dijelovi države te osigurati stabilnost i na mikroekonomskoj razini.

Osim „poželjnih“ državnih potpora, u iznimnim slučajevima i ne odstupajući od strogih pravila kojima su uređene, davatelj državne potpore mogao bi dodijeliti i druge vrste državnih potpora. Jedna od tih – zapravo, jedne od najosjetljivijih sektorskih potpora, **državne potpore financijskom sektoru** mogle bi se dodjeljivati samo dok postoji krizna situacija koja uzrokuje zaista iznimne okolnosti u kojima je cjelokupna financijska stabilnost u opasnosti, a s ciljem sprječavanja većih asimetrija u državama članicama koje bi mogle dodatno rascjepkati jedinstveno tržište i izazvati njegovu financijsku nestabilnost. Također i **potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnicima u teškoćama**, potpore za koje se smatra da spadaju među vrste državnih potpora koje najviše narušavaju tržišno natjecanje, trebale bi se dodjeljivati samo u nužnim situacijama i pod strogo određenim uvjetima, te bi kao posljedicu trebale imati dugoročnu održivost poduzetnika u pitanju. Načelo jednokratne dodjele ostaje osnovno za dodjelu ove vrste državnih potpora.

4.3. Ciljevi dodjele državnih potpora u razdoblju 2014. – 2016.

Prema Smjernica ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2014. – 2016. bespovratna sredstva, dakle državne potpore, trebala bi biti usmjerena jačanju malog i srednjeg poduzetništva i to ponajprije ulaganjem u razvoj novih proizvoda i širenje tržišta.

U skladu s navedenim preporukama za usmjeravanjem sredstava koja se dodjeljuju u obliku državnih potpora za pojedine svrhe te u skladu s ciljevima za koje se preporučuje dodjela državnih potpora u pravilima pravne stečevine Europske unije o dodjeli različitih vrsta državnih potpora, u ovome poglavlju Smjernica navode se primarni ciljevi čijem bi ostvarenju davatelji državnih potpora trebali težiti prilikom planiranja i dodjele pojedine vrste državne potpore (*kako vrsta čije se davanje podupire tako i onih za koje se savjetuje smanjenje sredstava*).

1. Regionalne potpore, kojima je osnovni cilj smanjenje jaza u razvijenosti regije kojoj se potpore daju u odnosu na razvijenije regije, trebalo bi, u potpomognutoj regiji, osobito dodjeljivati za:

- osnivanje novih malih poduzetnika,
- povećanje broja novozaposlenih kod korisnika,
- stvaranje novih neizravnih radnih mjesta,
- stručno usavršavanje,

- osnivanje novih poslovnih djelatnosti,
- proširenje postojećih poslovnih djelatnosti,
- širenje raznolikosti proizvodnje poslovne djelatnosti,
- koncentraciju gospodarskih aktivnosti,
- transfer tehnologije,
- stvaranje nove tehnologije.

2. Državne potpore za male i srednje poduzetnike trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- poticanje ulaganja u poduzetnike,
- povećanje broja novozaposlenih kod korisnika,
- osnivanje novih ženskih malih poduzetnika,
- povećanje dostupnosti rizičnog kapitala za male i srednje poduzetnike.

3. Državne potpore za zaštitu okoliša trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- premašenje standarda Europske unije za zaštitu okoliša, odnosno u slučaju nepostojanja standarda EU, povećanje razine zaštite okoliša,
- omogućenje malim i srednjim poduzetnicima poštivanja novih standarda koji dižu razinu zaštite okoliša, a koji još nisu stupili na snagu,
- uštedu energije,
- ulaganja u zaštitu okoliša koje se odnose na visoko učinkovitu kogeneraciju,
- promicanje energije iz obnovljivih izvora energije.

4. Državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- projekte istraživanja i razvoja,
- studije tehničke izvedivosti kojima se pripremaju djelatnosti primijenjenih istraživanja ili razvojnih istraživanja,
- dobivanje i potvrđivanje patenata i drugih prava industrijskog vlasništva,
- mlade inovativne poduzetnike,
- podršku inovacijama.

5. Državne potpore za usavršavanje trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- programe stručnog usavršavanja,
- organizaciju poduka za opće i posebno usavršavanje.

6. Državne potpore za zapošljavanje trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- zapošljavanje radnika u nepovoljnom položaju,
- zapošljavanje radnika s invaliditetom,
- olakšanje radnih uvjeta radnicima s invaliditetom.

7. Državne potpore za radiodifuzijske usluge trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- sadržaj pruženih radiodifuzijskih usluga od strane korisnika državnih potpora, s osobitim koristima za krajnje korisnike.

8. Državne potpore za poštanske usluge trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- pružanje univerzalnih poštanskih usluga krajnjim korisnicima.

9. Državne potpore za brodogradnju trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- nadgradnju ili modernizaciju brodogradilišta, te za poboljšanje produktivnosti postojećih objekata i opreme, ako se dodjeljuju kao regionalne potpore,

- korištenje tehnološki novih ili značajno poboljšanih proizvoda, ako se dodjeljuju kao potpore za inovacije.

10. Državne potpore za razvoj širokopojasne mreže trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- veću pokrivenost širokopojasne mreže,
- razvoj dodatnog kapaciteta i veće brzine,
- približavanje krajnjim korisnicima usluge širokopojasne mreže.

11. Državne potpore sektoru prometa, ako se dodjeljuju poduzetnicima u željezničkom prometu, daju se osobito za:

- postizanje interoperabilnosti, sigurnosti i razvoja visokobrzinske željeznice,
- održanje konkurentnosti željezničkog prometa u odnosu s drugim oblicima prometa koji uzrokuju veća zagađenja ili znače veće vanjske troškove,
- ograničenje učinka željezničkog prometa na okoliš,
- poboljšanje sigurnosti željezničkog prometa,
- jačanje sposobnosti željezničkog poduzetnika za samofinanciranjem i/ili financiranjem svojih potreba za ulaganjem iz prihoda od sadašnjih i budućih prijevoznih djelatnosti,
- preoblikovanje prijevoza tereta iz zaštićene djelatnosti koja uživa isključiva prava u djelatnost koja je konkurentna na otvorenom tržištu,

ako se dodjeljuju **društvima za upravljanje brodovima,** daju se osobito za:

- upravljanje posadom,
- tehničko upravljanje plovilom,

ako se dodjeljuju **sektoru pomorskog prometa,** daju se osobito za:

- sigurnost, učinkovitost, pouzdanost i ekološku prihvatljivost pomorskog prometa,
- upis brodova u hrvatski upisnik brodova i povrat brodova pod hrvatsku zastavu,
- konsolidaciju pomorskog prometa,
- održavanje i poboljšavanje pomorskog know-how-a,
- zaštitu i promicanje zaposlenosti europskih pomoraca,
- promicanje novih usluga u području kratkopružnog pomorskog prijevoza,

ako se dodjeljuju **sektoru zračnog prometa,** daju se osobito za:

- izgradnju infrastrukture i opremu zračne luke ili kapaciteta.

12. Državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa trebale bi se, osobito, dodjeljivati za:

- osiguranje nesmetanog pružanja usluga od općeg gospodarskog interesa krajnjim korisnicima.

13. Državne potpore financijskom sektoru daju se za:

- osiguranje financijske stabilnosti tj. sprječavanje velikih negativnih učinaka prelijevanja na ostatak bankarskog sustava koji bi mogli proizaći iz propasti kreditne institucije, i osiguranje kontinuiranog, odgovarajućeg kreditiranja realnog gospodarstva od strane bankarskog sustava u cjelini.

14. Državne potpore za sanaciju i restrukturiranje trebale bi se dodjeljivati samo za:

- održanje likvidnosti (potpora za sanaciju),
- ponovnu uspostavu dugoročne održivosti poduzetnika u teškoćama (potpora za restrukturiranje).

4.4. Postupanje davatelja državnih potpora

Najvažniju ulogu u ostvarenju zadanih ciljeva i doprinosu učinkovitosti dodijeljenih državnih potpora u Republici Hrvatskoj imaju sami davatelji državnih potpora, koji prilikom izrade prijedloga državnih potpora, u skladu sa Zakonom o državnim potporama, osobito:

- vode računa o usklađenosti glavnih ciljeva svog programa državne potpore (ili, iznimno, pojedinačne državne potpore) s ciljevima odgovarajuće kategorije državnih potpora iz ovih Smjernica,
- vode računa o jasnom određenju kriterija za mjerenje učinkovitosti državne potpore tijekom i nakon provedbe programa državne potpore, odnosno nakon dodijeljene pojedinačne državne potpore,
- vode računa o raspoloživosti proračunskih sredstava za mjere državnih potpora,
- prilikom dodjele državnih potpora u okviru korištenja strukturnih instrumenata Europske unije, vode računa o usklađenosti ciljeva tih državnih potpora s ciljevima odgovarajuće kategorije državnih potpora iz ovih Smjernica i raspoloživosti proračunskih sredstava namijenjenih za njihovo sufinanciranje.

Prilikom planiranja davanja bilo koje vrste državnih potpora, davatelji državnih potpora trebaju se voditi sljedećim općim odrednicama:

1. Dodjela državnih potpora, u pravilu, ne bi smjela predstavljati zamjenu privatnom financiranju, već nadopunu. Svaka državna potpora mora imati poticajni učinak, mora, u načelu, navesti korisnika na aktivnosti koje ne bi poduzeo bez primanja državne potpore, a da bi se to ostvarilo davatelj državne potpore mora postaviti temelje u obliku jasno isplaniranih mjera.
2. Mjera državne potpore koja nije usmjerenja rješavanju tržišnih neuspjeha i nema poticajni učinak zapravo predstavlja nepotrebno trošenje javnih sredstava, ali čini i štetu jedinstvenom unutarnjem tržištu pogoršavajući uvjete tržišne utakmice. Državna potpora trebala bi predstavljati instrument uspješnog i učinkovitog raspolaganja javnim sredstvima.
3. Davatelji državnih potpora trebaju osobito oprezno postupati pri odlučivanju o davanju državnih potpora koje, po svojoj prirodi, imaju negativniji učinak na tržišno natjecanje. To su prvenstveno sektorske potpore, za koje iznos i učestalost dodjele u razdoblju 2014. – 2016. treba smanjiti na najmanju moguću mjeru.

5. ZAKLJUČNO

Sadašnji gospodarski trenutak u Republici Hrvatskoj karakteriziraju mjere usmjerene fiskalnoj prilagodbi i provedbi strukturnih reformi koje će omogućiti jačanje hrvatskog gospodarstva i konkurentnosti. U okviru mjera koje poduzima Vlada Republike Hrvatske nužno je uskladiti mjere i aktivnosti koje se poduzimaju s ciljem restrukturiranja hrvatskog gospodarstva i ostvarenja pozitivnih učinaka od pristupanja Europskoj uniji.

Unutar šireg konteksta tržišnog natjecanja, upravo su državne potpore instrument čijom se pravilnom i pametnom upotrebom može u značajnoj mjeri doprinijeti stvaranju preduvjeta koji pridonose ostvarenju prioriteta gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske.

Slijedeći odrednice ovih Smjernica i postupajući u skladu s njima u sljedećem trogodišnjem razdoblju, davatelji državnih potpora će prilikom planiranja i izrade prijedloga državnih potpora, a Ministarstvo financija prilikom ocjene prijedloga državnih potpora, moći ostvariti prijeko potrebnu pravilnu i razumnu upotrebu državnih potpora.

Najveći naglasak i odgovornost ipak ostaju na davateljima državnih potpora koji u svrhu ostvarenja ciljeva zadanih ovim Smjernicama, te Smjernicama ekonomske i fiskalne politike, a pazeći na ograničenja proračunskih sredstava, nužno mora uložiti napore radi pravilnog određenja intenziteta i usmjerenja pojedinih državnih potpora k postavljenim ciljevima. Tako određene državne potpore omogućit će davateljima njihovo lakše praćenje, a osobito lakšu ocjenu učinkovitosti.

Prema tome, a u skladu s ciljem provedbe politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj te u skladu s politikom državnih potpora Europske unije, za očekivati je promjene u sadašnjoj strukturi državnih potpora kroz povećanje udjela horizontalnih državnih potpora, uz istodobno smanjenje sektorskih državnih potpora.

Iz proklamiranih ciljeva ekonomske politike, sektorske državne potpore će postojati, ali će biti podržane provedbom sveobuhvatnih programa restrukturiranja dosadašnjih gubitaša koji u budućnosti više neće generirati negativne poslovne rezultate, a time i smanjiti potrebu za državnom intervencijom u obliku izravnih novčanih transfera, državnih jamstava, otpisa dugova ili pretvaranja potraživanja u kapital.

Navedene mjere i dužnosti davatelja državnih potpora kao i ovlasti tijela kao što su Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja i Ministarstvo financija, trebale bi osigurati uspostavu jedinstvenog sustava planiranja, dodjele i uspješne provedbe državnih potpora, vođenih konciznom i gospodarskom rastu usmjerenom politikom državnih potpora, te učinkovitošću kao osnovnim načelom.